

3. Hoerr, F.J. (2021). The Pathology of Infectious Bronchitis. *Avian Dis.* 65(4):600-611. doi: 10.1637/aviandiseases-D-21-00096.
4. Liakhovich, L., Maslak, Y., Honcharova, I., Petrenko, A., & Kostyuk, I. (2024). Morphological changes of the reproductive organs in domestic chicken from infectious bronchitis, based on an excess of vitamin D3 in the diet. *Scientific Papers. Series D. Animal Science* <https://animalsciencejournal.usamv.ro> >. 66(1):207-213.
5. Liakhovich, L., Maslak, Y., Kostyuk, I., & Petrenko, A. (2022). Avian tuberculosis and comorbidity of domestic chickens: postmortem examination. *Scientific Papers. Series D. Animal Science.* 65(2):167-173.
6. Shahnas, M.N., Mohamed, S.H., Susan, C.C., & Mohamed F.A.-C. (2020). Infectious Bronchitis Coronavirus Infection in Chickens: Multiple System Disease with Immune Suppression. *Pathogens* 9, 779; doi:10.3390/pathogens9100779
7. Smith, J., Sadeyen, J.R., Cavanagh, D., Kaiser, P., & Brut, D.W. (2015). The early immune response to infection of chickens with Infectious Bronchitis Virus (IBV) in susceptible and resistant birds. *BMC Vet. Res.* 11(1):256. doi: 10.1186/s12917-015-0575-6.

УДК 636.1.09:616.995.132

НЕМАТОДОЗИ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ КОНЕЙ: ФАКТОРИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ПОШИРЕННЮ ІНВАЗІЙ У ГОСПОДАРСТВІ

Мазаний О.В.¹, кандидат ветеринарних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4442-4011>

Нікіфорова О.В.¹, кандидат ветеринарних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5586-5886>

Антіпов А.А.², кандидат ветеринарних наук, доцент,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3955-3377>

Нікішов О.А.¹, здобувач вищої освіти ОП «Ветеринарна медицина»,

¹Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

²Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

Вступ. Системи утримання коней (табунна, стаєнна або змішана) у господарствах з різною кількістю тварин і формою власності сприяють тому, що у них доволі часто реєструються гельмінтози, що правда, з різною інтенсивністю інвазування. Найчастіше у коней реєструють асоційовані стронгілідози шлунково-кишкового тракту та параскароз [1, 2]. Ці нематодози за регулярного (щоквартального) застосування протипаразитарних препаратів широкого спектру дії тваринам ефективно лікуються [3], що часто призводить до тимчасового звільнення коней від гельмінтів, а згодом вони знову уражують тварин і вже статевозрілі нематоди заселяють кишечник однокопитних. Випасання коней на пасовищах, згодовування сіна і трави з підлоги, нехтування дезінвазійними заходами – є основними причинами реінвазування. Участь тварин у спортивних змаганнях, коли на обмеженій території утримуються коні з різних регіонів України (без 30-ти добового карантинування), міграція тварин (в тому числі й у період воєнного стану), також є важливими факторами у поширенні хвороб різної етіології, в тому числі й гельмінтозів.

Не останню роль відіграє застосування одного і того ж антгельмінтика або препаратів різних виробників з однією і тією ж діючою речовиною, так званих дженериків, тому, що у нематод може виникати до них резистентність. У господарствах часто не проводиться і лабораторний контроль ефективності дегельмінтизацій. Джерелом інвазування можуть бути старі тварини, які вже експлуатуються не так активно і власники не вважають за необхідність їх дегельмінтизувати.

Отже, факторів, які сприяють перезараженню коней нематодами – достатньо. І лише

комплекс лікувально-профілактичних та організаційних заходів у господарстві, за активної співпраці лікарів ветеринарної медицини, власників господарств і конюхів, може сприяти ефективній деважації.

Одним із важливих завдань лікарів ветеринарної медицини є донесення інформації власникам тварин та обслуговуючому персоналу особливостей поширення гельмінтозів, джерел і факторів передачі збудників, доцільність регулярних дегельмінтизацій і щоденне дотримання профілактичних заходів – це кропітка робота, яка є запорукою отримання високого ефекту у боротьбі з інвазійними хворобами.

Мета роботи – вивчення епізоотологічної ситуації щодо нематодозів коней і надання рекомендацій щодо її покращення.

Матеріали і методи досліджень. Об'єктом досліджень були 33 коней різного віку і порід, що утримуються у кінно-спортивному комплексі «Княжий Двір» (м. Кропивницький Кіровоградської області).

Копроовоскопічні дослідження проводили за стандартизованим флотаційним методом (з насиченим розчином NaCl) [4] в умовах наукової лабораторії кафедри фармакології та паразитології Державного біотехнологічного університету (м. Харків). Мікроскопію здійснювали з використанням мікроскопу «Carl Zeiss» (Jena, Німеччина) з визначенням інтенсивності інвазії (П, яєць у 1 г фекалій) та обчисленням екстенсивності інвазії (ЕІ, %).

Результати досліджень. За отриманими 26.01.2024 року результатами гельмінтоовоскопічного дослідження фекалій у коней даного господарства виявлено стронгілідози шлунково-кишкового тракту (ЕІ=63,6 %) та параскароз (ЕІ=9,1 %) різного ступеня інтенсивності інвазування.

З 21 тварини інвазованої стронгілідами шлунково-кишкового тракту української верхової породи налічувалось 7 гол., чистокровних верхових коней – 4 гол., шетлендських поні – 4 гол., радянських ваговозів – 2 гол. і по одному коню наступних порід: новоолександрівський ваговоз, орловський рисак, російський рисак, ірландський гунтер. Вік тварин був наступним: 6–8 місяців – 4 гол. (19,0 %), 1–2 роки – 3 (14,3 %), 4–5 років – 2 (9,5 %), 6–9 років – 5 (23,8 %), 12–20 років – 4 гол. (19,0 %), 21–28 років – 3 гол. (14,3 %). Інвазованими виявилось 6 самців (28,6 %) і 15 самок (71,4 %). Інтенсивність інвазування у 15 тварин (71,4 %) була низька (до 10 яєць у 1 г фекалій), а у 6 тварин (28,6 %) – середня (11–20 яєць у 1 г фекалій).

Параскарозна інвазія зареєстрована у 3-ох молодих тварин лише української верхової породи переважно 7–8-місячного віку (66,7 %) з яких дві самки і самець, з інтенсивністю інвазування – від 3 до 7 яєць у 1 г фекалій. У всіх цих тварин інвазія перебігала за змішаним типом з стронгілідозами шлунково-кишкового тракту (ЕІ=9,1 %).

Під час збору анамнезу з'ясувалось, що востаннє дегельмінтизацію всім коням проводили на початку липня 2023 року (більш ніж 6 місяців потому), а попередню – у травні 2023 року. Лише 3-ох тварин дегельмінтизували у жовтні 2023 року, а одну – у січні 2024 року – всі вони були вільними від нематод. Дегельмінтизацію проводили препаратами у формі гелю шляхом згодовування їх з вівсом без попередньої витримки тварин на голодній дієті.

Під час проведення копроскопічних досліджень, у 8-ми пробах фекалій (24,2 %) виявлена наявність цілих зерен вівса. Ці проби належали старим коням – 20-ти річного віку і старше, у яких зареєстровано стоматологічні патології. У 5-ти із них було виявлено яйця стронгілідного типу з низьким ступенем інтенсивності інвазування (паразитоносійство), решта тварин була вільними від нематод.

Переважна більшість тварин протягом всього року отримують моціон під час випасання на пасовищі, а частина тварин (жеребці та цінні тварини) – лише в леваді.

Раціон коней в цілому збалансований, годівля трьохразова. Сіно згодовується з підлоги.

Отже, аналізуючи отримані результати гельмінтоовоскопічних досліджень та анамнестичних даних, встановлено, що основними причинами поширення нематодозів у господарстві були не регулярні дегельмінтизації (остання більш ніж 6 місяців потому) з

порушення задавання антгельмінтиків (з кормом) та недотримання санітарних норм годівлі коней (з підлоги).

Для усунення виявлених порушень було рекомендовано:

1. Терміново провести дегельмінтизацію всього поголів'я коней даного господарства з наступним (за 10 діб) лабораторним копроскопічним контролем.
2. Антгельмінтики у формі гелю, що розфасовані у шприцах-тубах, задавати защічно.
3. Денники обладнати годівницями для утримання сіна.
4. Провести ретельну механічну очистку і дезінвазію стаєнь.

Висновки. Стронгілідози шлунково-кишкового тракту виявлено у 54,5 % коней неблагополучного господарства, а змішану параскарозно-стронгілідозну інвазію – у 9,1 %. На стронгілідози шлунково-кишкового тракту хворіли коні різного віку, але 66,6 % тварин були віком від 6 місяців до 9 років з переважно (71,4 %) низьким ступенем інтенсивності інвазування (до 10 яєць у 1 г фекалій). Інтенсивність параскарозної інвазії складала від 3 до 7 яєць у 1 г фекалій. Основними причинами поширення нематодозів у господарстві були не регулярні дегельмінтизації з порушення задавання препаративних форм антгельмінтиків і недотримання санітарних норм годівлі коней.

Бібліографічний список:

1. Nikiforova, O. V., Prykhodko, Yu. O., Mazannyi, O. V., Fedorova, O. V., Liulin, P. V. & Reshetylo, O. I. (2020). Helminthofauna ta epizootologichni aspekty za kyshkovykh nematodoziv konei Kharkivskoi oblasti. *Veterynarna biotekhnolohiia*, 36, 138–145. https://doi.org/10.31073/vet_biotech36-14 [in Ukrainian]
2. Mazannyi, O. V., Fedorova, O. V., Nikiforova, O. V., Prykhodko, Yu. O. & Mazana, M. H. (2022). Analiz ryzykiv reinvazuvannia konei stronhilidamy shlunkovo-kyshkovoho traktu. *Vyrishennia suchasnykh problem u veterynarnii medytsyni: materialy VII Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi Internet – konferentsii (Poltava, 15–16 liutoho 2022)*. Poltava. Retrieved from: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/9242/new.pdf> [in Ukrainian]
3. Mazannyi, O. V., Prykhodko, Yu. O., Nikiforova, O. V., Mazanna, M. H. & Fedorova, O. V. (2021). Vplyv «Nemasektynu», «Brovermektyн™ heliu» i «Helmisanu®» na pokaznyky krovi konei. *Veterynarna biotekhnolohiia*, 39, 53–64. https://doi.org/10.31073/vet_biotech39-05 [in Ukrainian]
4. Prykhodko, Yu. O., Byrka, V. I., Fedorova, O. V., Ponomarenko, V. Ya., Mazannyi, O. V., Ponomarenko, A. M. & Nikiforova, O. V. (2017). *Laboratorna diahnozyka invaziinykh khvorob tvaryn (metodychni rekomendatsii)*. Kharkiv [in Ukrainian]

УДК 615.2:614.35:636.09].07(477)

НОВИЙ ПОРЯДОК ФАРМАКОЛОГІЧНОГО НАГЛЯДУ ЗА ВЕТЕРИНАРНИМИ ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ В УКРАЇНІ

Оглобліна М.В., кандидат фармацевтичних наук, доцент, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, 10, м. Миколаїв, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5696-3621>

На підставі ухваленого наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України № 1397 від 20.07.2023 р. «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань обігу ветеринарних лікарських засобів» (далі - Наказ), відповідно до виконання Угоди про асоціацію з ЄС, в Україні запрацювала нова процедура здійснення ветеринарного фармакологічного нагляду, що є надважливою складовою ефективності лікування тварин [1]. Згідно Закону України «Про ветеринарну медицину», «фармакологічний нагляд – це наукова й практична діяльність з виявлення, оцінювання, вивчення і запобігання виникненню побічних реакцій чи інших проблем, пов'язаних із застосуванням ветеринарних лікарських засобів» [2]. Нова процедура сприятиме надходженню на внутрішній ринок та обіг якісних,